

Het Koninkrijk in de Caraïben: één groot zeegebied¹

prof. mr. A.H.A. Soons²

1. Inleiding

Toen Jaime Saleh president was van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba strekte zijn (territoriale) rechtsmacht zich uit over een gebied van 82.335 km²: naast de 988 km² landgebied van de 6½ eilanden³ van de Nederlandse Antillen en van Aruba, ook nog een zeegebied van 81.347 km².⁴ Dus op elke vierkante kilometer land maar liefst ruim 82 vierkante kilometer zee waarbinnen wetgeving (weliswaar in sterk variërende omvang) van de Caribische landen van het Koninkrijk van toepassing was. Dat Hof heeft nu een nog langere naam, maar de reikwijdte van de rechtsmacht is van dezelfde omvang gebleven. Het Hof en de Kustwacht voor het Koninkrijk der Nederlanden in het Caribisch Gebied⁵ zijn de enige twee overheidsinstanties die dit gehele geografische gebied binnen hun bevoegdheid hebben.

Hoewel er niemand woont in die zeegebieden vinden er voortdurend vele activiteiten plaats, en zijn er op elk willekeurig moment grote aantallen

¹ De titel van deze bijdrage is ontleend aan Tabaré M. Monzón, 'Een onafhankelijk Antillen: één groot zeegebied', in H. Meijers ed., *Volkenrechtelijke aspecten van Antilliaanse onafhankelijkheid*, Alphen aan de Rijn: H.D. Tjeenk Willink 1980, p. 228-268.

² Hoogleraar internationaal publiekrecht aan de Universiteit Utrecht en aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen.

³ De vier benedenwindse eilanden Curaçao (opp. 424 km²) en Klein Curaçao (1½ km²), Bonaire (278 km²) en Klein Bonaire (7 km²), en de 2½ bovenwindse eilanden Saba (13 km²), Sint Eustatius (21 km²) en (half) Sint Maarten (34 km²). Klein Curaçao en Klein Bonaire zijn niet permanent bewoond. Dat het Land Curaçao uit twee eilanden bestaat blijkt uit de vlag, waarop een grote en een kleinere ster de twee eilanden symboliseren.

⁴ De gegevens over de oppervlaktes van zeegebieden in deze bijdrage zijn afkomstig van de Dienst der Hydrografie van de Koninklijke Marine. Ter vergelijking: de oppervlakte van het zeegebied van het Land Nederland in de Noordzee is 58.870 km².

⁵ De Kustwacht voor de Nederlandse Antillen en Aruba kreeg per 10 oktober 2010 deze nieuwe naam.

mensen aanwezig (zeker als er tegelijkertijd enkele grote cruiseschepen doorheen varen). Behalve die cruiseschepen varen er constant vele vrachtschepen en tankers, en daarnaast de nodige vissersboten, oorlogsschepen, jachten en *go-fasts* (al dan niet geladen met drugs en andere smokkelwaar of illegale immigranten). Erboven is een intensief luchtverkeer. Er wordt gevist, soms (illegaal) olie geloosd of ander afval gestort, wetenschappelijk onderzoek verricht, geoefend, geobserveerd en gecontroleerd. In de toekomst zou er olie of gas kunnen worden gewonnen. Kortom, er gebeurt veel dat aanleiding kan vormen tot de toepassing of handhaving van rechtsregels.

Deze bijdrage zal proberen in het kort uiteen te zetten waaruit de aard en reikwijdte van de rechtsmacht in de zeegebieden van de Caribische landen van het Koninkrijk bestaat, en waarop de begrenzings ervan zijn gebaseerd. Deze begrenzings betreffen niet alleen die met andere Staten, maar ook binnen het Koninkrijk in de Caraïben spelen grenzen op zee een rol.

2. De verschillende maritieme rechtsmachtgebieden

2.1 *Algemeen*

Het internationaal recht van de zee geeft aan welke overheden (Staten) waar op zee bevoegd zijn, en tot wat; bepalend daarvoor zijn de verschillende rechtsmachtgebieden op zee die het internationaal recht kent. De betreffende regels zijn grotendeels regels van internationaal gewoonterecht (ongeschreven recht dus, nog steeds een zeer belangrijke rechtsbron in het internationaal recht) en daarom verbindend voor alle landen. Daarnaast zijn zij neergelegd in een verdrag uit 1982, het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (hierna: VN Zeerechtverdrag), dat op 16 november 1994 in werking is getreden en waarbij het Koninkrijk der Nederlanden sinds 28 juli 1996 partij is.⁶ Aanvankelijk gold het verdrag alleen voor het Rijk in Europa, maar sedert 13 februari 2009 geldt het mede voor de Nederlandse Antillen (dus nu voor Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden).⁷ Het verdrag is (nog) niet van kracht voor Aruba.⁸

⁶ Montego Bay, 10 december 1982; *Trb.* 1983, 83. Nederlandse vertaling in *Trb.* 1984, 55. Thans zijn 163 staten en de Europese Unie partij bij het verdrag.

⁷ *Trb.* 2009, 77.

⁸ Dit betekent dat thans voor Aruba de zeerechtverdragen van Genève uit 1958 nog gelden, althans voor zover zij niet door latere regels van internationaal gewoonterecht opzij zijn gezet.

Voor een goed begrip is het nodig heel kort die rechtsmachtgebieden op zee aan te duiden.⁹ Er zijn drie categorieën rechtsmachtgebieden te onderscheiden, namelijk (1) gebieden onder de soevereiniteit (de volledige rechtsmacht) van de kuststaat; (2) gebieden onder functionele, beperkte rechtsmacht van de kuststaat; en (3) de zeegebieden daarbuiten, waar kuststaten als zodanig geen rechtsmacht mogen uitoefenen.

De rechtsmachtgebieden die kuststaten bezitten of kunnen instellen worden steeds gemeten in afstanden vanuit de kust, om precies te zijn uit de zogeheten “basislijn”; dat is meestal de laagwaterlijn langs de kust maar in bijzondere gevallen kan het ook een volgens de regels van het internationale recht getrokken rechte basislijn zijn, bijvoorbeeld bij zeer grillige kustlijnen of over de monding van een baai.¹⁰

2.2 Zeegebieden onder de soevereiniteit van de kuststaat

De gebieden onder de soevereiniteit van de kuststaat zijn: (1) de maritieme binnenwateren, dat zijn alle met de zee in open verbinding staande wateren die aan de landzijde liggen van de zojuist genoemde basislijn;¹¹ (2) de archipelwateren, dat zijn de wateren gelegen binnen de door een archipelstaat getrokken archipelbasislijnen (een archipelstaat is een onafhankelijke staat die geheel uit eilanden bestaat);¹² en (3) de territoriale zee, het zeegebied dat zich uitstrekt tot maximaal 12 zeemijlen uit de basislijn (ongeveer 22 km).¹³

De maritieme binnenwateren vallen onder de volledige soevereiniteit van de betrokken kuststaat. Archipelwateren zijn voor ons onderwerp niet relevant en ik laat ze dan ook verder buiten beschouwing en beperk me tot de territoriale zee.

⁹ Zie voor een uitvoeriger behandeling: A. Oude Elferink & A. Soons, ‘Recht van de zee’, in: N. Horbach, R. Lefeber & O. Ribbelink (red.), *Handboek internationaal recht*, Den Haag: T.M.C. Asser Press 2007, p. 713-768.

¹⁰ Artikelen 5, 7 en 10 van het VN Zeerechtverdrag (alle verwijzingen hieronder naar verdragsartikelen betreffen het VN Zeerechtverdrag tenzij anders aangegeven). Voor de eilanden van de (toenmalige) Nederlandse Antillen zijn de basislijnen vastgesteld bij Algemene Maatregel van Rijksbestuur van 23 oktober 1985, *Stb.*1985, 559; *PB* 1985, 174; in werking getreden op het moment dat de territoriale zee werd uitgebreid naar 12 zeemijl (1 december 1985).

¹¹ Artikel 8 VN Zeerechtverdrag.

¹² Artikelen 46 tot en met 47 VN Zeerechtverdrag.

¹³ Artikelen 2 tot en met 4. Een zeemijl is 1852m.

In de territoriale zee hebben kuststaten, op grond van hun soevereiniteit, vrijwel dezelfde bevoegdheden die ze ook op het land hebben, met als belangrijkste uitzondering het “recht van onschuldige doorvaart” voor schepen onder alle vlaggen. Dat houdt in dat schepen altijd het recht hebben om door de territoriale zee te varen mits ze geen inbreuk maken op de veiligheid en openbare orde van de kuststaat en zich houden aan de voorschriften die de kuststaat mag vaststellen in overeenstemming met het internationale recht. Die voorschriften kunnen onder meer betrekking hebben op de veiligheid van de scheepvaart, de visserij, milieubescherming en wetenschappelijk onderzoek.¹⁴ Het recht van onschuldige doorvaart mag in bijzondere omstandigheden tijdelijk worden opgeschort.¹⁵

Sommige delen van de territoriale zee kunnen gelegen zijn in een internationale zeestraat. Dat is een zeegebied dat de verbinding vormt tussen twee delen van de volle zee (of EEZ) en dat smaller is dan 24 zeemijl en dus geheel binnen de territoriale zee van een of meer kuststaten is gelegen.¹⁶ In dat geval is daar het “recht van doortocht” van toepassing, hetgeen inhoudt dat de kuststaat nog minder bevoegdheden mag uitoefenen dan met betrekking tot schepen in onschuldige doorvaart; het recht mag ook nimmer worden opgeschort.¹⁷ Onderzeeboten mogen onder water door een internationale zeestraat varen en vliegtuigen mogen over de straat vliegen. De Straat van Paragana (tussen Aruba en Venezuela) is een bekend voorbeeld van een belangrijke internationale zeestraat, maar ook de zeegebieden tussen Curaçao en Bonaire, tussen Sint Maarten en Saba, en tussen Saba en Sint Eustatius zijn smaller dan 24 zeemijl en vallen onder het regiem van internationale zeestraten.

2.3 Zeegebieden onder functionele, beperkte rechtsmacht

De zeegebieden onder functionele, beperkte rechtsmacht zijn gelegen voorbij de territoriale zee. Deze omvatten (1) de zogeheten aansluitende zone; (2) het continentaal plat; en (3) de exclusieve economische zone (EEZ).

De aansluitende zone strekt zich uit tot maximaal 24 zeemijlen uit de basislijn, en betreft een gebied waarin de kuststaat op de terreinen van

¹⁴ Artikel 21.

¹⁵ Artikel 25(3).

¹⁶ Artikel 37.

¹⁷ Artikel 38.

volksgezondheid, belastingen, douane en immigratie (denk dus aan smokkel van drugs en mensen) zijn wetgeving mag toepassen en tegen overtredingen mag optreden.¹⁸ Bovendien heeft de kuststaat in deze zone zekere bevoegdheden ter bescherming van het onderwater gelegen cultureel erfgoed.¹⁹ Het Koninkrijk heeft in 2006 voor de Caribische delen een aansluitende zone ingesteld.²⁰

Het tweede zeegebied onder functionele rechtsmacht is het continentaal plat: dat is de zeebodem en de ondergrond daarvan voorbij de territoriale zee tot in elk geval 200 zeemijl uit de basislijn, en in sommige gevallen nog veel verder maar die gevallen kunnen hier buiten beschouwing blijven omdat deze zich in dit deel van de Caribische zee niet voordoen.²¹ Met betrekking tot het continentaal plat bezit de kuststaat volledige rechtsmacht specifiek en uitsluitend ten behoeve van de opsporing en winning van de minerale rijkdommen (met name olie en gas) en de zogeheten sedentaire species (bijv. kreeften), dus de levende rijkdommen op de zeebodem.²²

Het derde zeegebied onder functionele rechtsmacht is de exclusieve economische zone (EEZ), ook een gebied tot maximaal 200 zeemijl (dat is ongeveer 370 km) uit de basislijn. In dit gebied bezitten kuststaten de bevoegdheid om voorschriften vast te stellen voor de opsporing en winning van alle natuurlijke rijkdommen, zowel de levende als de niet-levende, voor het plaatsen en gebruiken van kunstmatige eilanden en installaties en voor het uitvoeren van wetenschappelijk zee-onderzoek, alsmede ter bescherming van het zeemilieu.²³ Met name die laatste bevoegdheid is zeer gedetailleerd geregeld. Voor het overige bestaat in de EEZ de vrijheid van scheepvaart.²⁴

In een aantal gevallen hebben kuststaten (nog) geen EEZ ingesteld maar slechts een visserijzone. Dit betrof o.a. de Nederlandse Antillen en Aruba vanaf 1993.²⁵ Dat betekende met name dat nog geen gebruik werd gemaakt

¹⁸ Artikel 33 VN Zeerechtverdrag.

¹⁹ Artikel 303.

²⁰ Rijkswet van 28 april 2005 tot instelling van een aansluitende zone van het Koninkrijk, *Stb.* 2005, 387; Besluit van 14 juni 2006 ter uitvoering van de Rijkswet (*Stb.* 2006, 339), in werking getreden op 1 september 2006.

²¹ Artikel 76.

²² Artikel 77.

²³ Artikelen 56 tot en met 57.

²⁴ Artikel 58.

²⁵ Visserijzonebesluit Nederlandse Antillen en Aruba, Artikel 1(3); *Stb.* 1993, 409; PB 1993, No 88; AB 1993, No 51. In werking getreden op 1 december 1993.

van de bevoegdheden op het terrein van de bescherming van het zeemilieu, maar uitsluitend van die met betrekking tot de opsporing en winning van de levende rijkdommen van de 200-mijlszone. Maar per 1 oktober 2010 is ook voor de Caribische landen een EEZ ingesteld.²⁶

2.4 Zeegebieden voorbij nationale rechtsmacht

Ten slotte, om het overzicht van de rechtsmachtgebieden op zee af te sluiten (maar niet direct relevant voor ons onderwerp), de zeegebieden voorbij de EEZ, dus buiten de rechtsmacht van kuststaten. Deze omvatten: (1) de volle zee, d.w.z. de waterkolom voorbij de 200 mijlszone. Hier bestaat de aloude vrijheid van de volle zee, waaronder de vrijheid van scheepvaart en van visserij.²⁷ En (2) het zogeheten “Gebied” (het internationaal zeebodemgebied), de zeebodem en ondergrond voorbij het continentaal plat welke voor wat betreft de opsporing en winning van de minerale rijkdommen onder beheer staat van een internationale organisatie, de Internationale Zeebodem Autoriteit (gevestigd te Kingston, Jamaica).²⁸ Deze laatste is hier niet relevant omdat binnen het Caribisch gebied geen deel van de zeebodem voorbij het continentaal plat is gelegen.

3. De afbakening van zeegrenzen

De zeegebieden onder de rechtsmacht van kuststaten, die zich dus tot 12, of 24 of 200 zeemijl kunnen uitstrekken, behoeven vaak een grensafbakening met buurstaten, zeker in het Caraïbisch gebied waar vrijwel overal landen zich minder dan 24 of 400 zeemijl van een buurland bevinden. Deze grenzen worden meestal vastgelegd in een verdrag, maar in veel gevallen is dat nog niet gebeurd. Soms komt dat omdat de betrokken buurlanden een geschil hebben over de precieze afbakening, maar vaak is dat niet het geval en is er zelfs sprake van een stilzwijgende overeenstemming over waar de grens ligt.

²⁶ Besluit grenzen Caribische exclusieve economische zone, *Stb.* 2010, nr. 277; Besluit ter uitvoering van de Rijkswet instelling exclusieve economische zone (*Stb.* 1999, nr. 281; PB 1999, No 196).

²⁷ Artikelen 86 tot en met 87.

²⁸ Artikelen 134 tot en met 137. Deel XI van het VN Zeerechtverdrag dat betrekking heeft op het internationaal zeebodemgebied is gewijzigd bij de Overeenkomst betreffende de uitvoering van Deel XI van het VN Zeerechtverdrag van 28 juli 1996, *Trb.* 1994, 233.

Voor deze zeegrensaafbakening kent het internationale recht regels die er kort gezegd op neer komen dat voor de territoriale zee in beginsel de middellijn (“equidistantielijn”) moet worden aangehouden, tenzij bijzondere omstandigheden of een historische titel nopen daarvan af te wijken.²⁹ Voor het continentaal plat en de EEZ dient de afbakening middels een billijke verdeling te geschieden,³⁰ waarbij overigens in de praktijk de equidistantielijn veelal het uitgangspunt vormt maar deze wordt zo nodig meer of minder aangepast, al naar gelang de bijzondere geografische omstandigheden van het geval daartoe aanleiding geven. Of dat het geval is, wordt door de twee kuststaten bepaald in hun onderhandelingen, of, als ze er niet uitkomen, door een derde instantie die bevoegd is hun geschil te beslechten.³¹

4. De grenzen van het Koninkrijk met andere Staten

Het Koninkrijk in de Caraïben grenst op zee in totaal aan zes landen. Voor de Benedenwinden zijn dit Venezuela (territoriale zee en EEZ) en de Dominicaanse Republiek (EEZ). Voor de Bovenwinden gaat het om de Verenigde Staten (EEZ tussen de Amerikaanse Virgin Islands en Saba), het Verenigd Koninkrijk (EEZ tussen Anguilla en Saba), Frankrijk (de territoriale zee en EEZ tussen Frans Saint Martin en Saint Barthélemy en Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius), Saint Christopher and Nevis (territoriale zee en EEZ van Sint Eustatius en Saba) en wederom Venezuela (door de noordelijke aanwezigheid van het onbewoonbare Venezolaanse eilandje Aves waarvan de EEZ grenst aan die van Saba en Sint Eustatius).

Met slechts één van die staten, Venezuela, is een grensverdrag gesloten, reeds in 1978;³² de andere vijf grenzen dienen nog formeel te worden

²⁹ Artikel 15.

³⁰ Artikelen 74, derde lid en 83, derde lid.

³¹ Over de criteria die daarbij dienen te worden gehanteerd bestaat inmiddels een uitgebreide praktijk, en jurisprudentie van het Internationaal Gerechtshof en arbitrage-tribunalen. Zie Oude Elferink en Soons, a.w., noot 8.

³² Grensverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Venezuela, Willemstad 31 maart 1978; *Trb.* 1978, 61. Zie hierover uitvoerig Monzón, a.w., noot 1; A.H.A. Soons, ‘Commentaar’ (op de bijdrage van Monzón) in: H. Meijers ed., *Volkenrechtelijke aspecten van Antilliaanse onafhankelijkheid*, Alphen aan de Rijn: H.D. Tjeenk Willink 1980, p. 269-304 (waarin de tekst van het Grensverdrag is opgenomen); T.M. Monzón, ‘Afbakening van zeegrenzen: theorie en toepassing in het Grensverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Venezuela’, *Tijdschrift voor Antilliaans Recht* 1983, p. 76-129.

afgebakend. Voor zover mij bekend zijn slechts met Frankrijk daadwerkelijke onderhandelingen gevoerd om een overeenkomst te sluiten. Deze zijn nog niet afgerond vanwege een gebrek aan overeenstemming over het precieze verloop van de territoriale zeegrens aan de oostkust van Sint Maarten.

Voor de thans nog niet formeel afgebakende zeegrenzen wordt door het Koninkrijk steeds de equidistantielijn aangehouden (aanvankelijk conform de bepaling in het Besluit tot instelling van de visserijzone,³³ thans op grond van het Besluit grenzen Caribische exclusieve economische zone³⁴). Het lijkt erop dat de betrokken buurlanden geen bezwaar maken tegen deze praktijk, zodat er geen urgentie is om tot schriftelijke afspraken over te gaan.

5. De interne grenzen binnen het Koninkrijk

Bij de uitbreiding van de territoriale zee tot 12 zeemijl in 1985 grensden voor het eerst eilandgebieden van de toenmalige Nederlandse Antillen aan elkaar in zee: Curaçao en Bonaire, Sint Maarten en Saba en Saba en Sint Eustatius. Dat betekende dat voor de toepassing van de eilandsverordeningen begrenzingsen zouden dienen te worden aangebracht. Er is toen echter geen actie ondernomen, kennelijk omdat daar in de praktijk geen behoefte toe werd gevoeld.

Echter, toen Aruba per 1 januari 1986 de hoedanigheid van land binnen het Koninkrijk zou krijgen werd het noodzakelijk om tijdig een zeegrens af te bakenen tussen Aruba en de Nederlandse Antillen (Curaçao). Hiervoor waren twee redenen aanwezig: in de eerste plaats was het nodig ten behoeve van de afbakening van de nationale wetgeving met betrekking tot het continentaal plat. Die bestond toen nog niet voor de Benedenwindse eilanden van de Nederlandse Antillen maar was in de maak voor Aruba. Bovendien kon worden verwacht dat binnen afzienbare tijd visserijzones zouden worden ingesteld voor de Caribische delen van het Koninkrijk, en in de toekomst een EEZ. In de tweede plaats zou Aruba per 1 januari 1996 onafhankelijk worden en was er dus behoefte aan duidelijkheid over de toekomstige internationale zeegrens met dat land. Dat betekende bovendien

Het Grensverdrag met Venezuela werd indertijd mede van groot belang geacht vanwege de toen waarschijnlijk geachte aanstaande onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen, waarvoor duidelijkheid over de grenzen met dat land een absolute voorwaarde was.

³³ Supra, noot 24: Artikel 1(3).

³⁴ Supra, noot 25: Artikel 2(2).

dat de vast te stellen grens diende te worden vastgesteld overeenkomstig de regels van het internationaal recht. Om voor de nieuwe zee grens een voorstel voor te bereiden werd in 1983 een gemengde werkgroep in het leven geroepen bestaande uit vertegenwoordigers van Aruba en de Nederlandse Antillen. Deze bereikte overeenstemming over een grenslijn die neerkomt op een equidistantielijn. De grens werd vervolgens vastgelegd bij Rijkswet.³⁵

Pas bij de instelling van een visserijzone voor de Nederlandse Antillen in 1991 werd de behoefte gevoeld aan grensafbakening van de territoriale zeeën van de verschillende eilandgebieden, teneinde het geografisch toepassingsgebied van de eilandsverordeningen met betrekking tot de visserij vast te leggen. Dit geschiedde door in art. 4(3) van de Visserijlandsverordening³⁶ vast te leggen dat de (territoriale zee) grens tussen de eilandgebieden gevormd werd door de middellijn.

Bij de opheffing van de Nederlandse Antillen ontstond wederom de noodzaak tot vastleggen van zee grenzen tussen Landen binnen het Koninkrijk: een tussen het Land Curaçao en het Land Nederland (Bonaire), en een tussen het Land Sint Maarten en het Land Nederland (Saba). Dit was nodig voor de geografische afbakening van het toepassingsgebied van de landswetgeving van beide nieuwe landen. Maar het is goed om te beseffen dat het in beide gevallen wederom ook zou gaan om grenzen die mogelijk een toekomstige internationale grens zullen kunnen worden, bij eventuele onafhankelijkheid van Curaçao respectievelijk Sint Maarten (of Bonaire respectievelijk Saba). Anders dan in het geval van Aruba echter is dit in de parlementaire stukken betreffende het wetsontwerp niet vermeld.

De grens tussen Curaçao en Bonaire (territoriale zee en EEZ) is vastgelegd bij Rijkswet.³⁷

De grens tussen Sint Maarten en Saba (vrijwel geheel territoriale zee, een minuscuul stukje EEZ in het westen) is vastgelegd bij dezelfde Rijkswet.³⁸ In beide gevallen werd de equidistantielijn gekozen als grens.³⁹

³⁵ Rijkswet van 12 december 1985, *Stb.* 1985, 664. Zie ook de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp: *Kamerstukken II* 1984/85, 19 107 (R1288), nr. 3.

³⁶ Landsverordening van 11 juli 1991, PB 1991, No 74; in werking getreden op 1 december 1993.

³⁷ Rijkswet van 7 juli 2010, *Stb.* 2010, nr. 342, art. 1.

³⁸ *Id.*, art. 3.

Vervolgens was het ook nodig (voor de toepassing van eilandelijke regelingen) de grens binnen het Land Nederland vast te stellen tussen de Openbare Lichamen Saba en Sint Eustatius. Dit geschiedde bij Nederlandse Algemene Maatregel van Bestuur.⁴⁰ Ook hier is gekozen voor de middellijn; het betreft derhalve een bevestiging van de grens voor de toepassing van visserijwetgeving die werd vastgelegd in 1991.⁴¹

Dit alles heeft er toe geleid dat thans de vier Landen van het Koninkrijk de navolgende zeegebieden hebben in het Caribisch gebied (zie ook de afbeeldingen aan het eind van deze bijdrage):

- Aruba: 25.309 km², waarvan 2757 km² territoriale zee en 22.552 km² EEZ;
- Curaçao: 30.423 km², waarvan 4981 km² territoriale zee en 25.442 km² EEZ;
- Sint Maarten: 485 km², waarvan 473 km² territoriale zee en 12 km² EEZ;
- Nederland: 25.131 km², waarvan 6271 km² territoriale zee en 18.860 km² EEZ;
- (Bonaire: 13.197 km², waarvan 3484 km² territoriale zee en 9713 km² EEZ);
- (Saba en Sint Eustatius: 11.934 km², waarvan 2787 km² territoriale zee (1617 van Saba en 1170 van Sint Eustatius) en 9147 km² EEZ).

6. Slotopmerkingen

In deze bijdrage is niet ingegaan op de wetgeving die geldt binnen de verschillende gebieden; dat zou te ver voeren. Die wetgeving verschilt per Land, met daarnaast nog verschillen tussen de drie BES-eilanden (Openbare Lichamen van het Land Nederland). Dat is onvermijdelijk, maar het zal duidelijk zijn dat dit met name voor de rechtshandhaving op zee, die opgedragen is aan één orgaan, de Kustwacht, met twee Openbaar Ministeries (Aruba, en de andere drie landen gezamenlijk) het werk behoorlijk complex maakt. Ook voor de (internationale) gebruikers van de zee, die het gehele zeegebied beschouwen als vallend onder het Koninkrijk der Nederlanden, zal dat in de praktijk wel eens tot onduidelijkheden kunnen leiden. Streven

³⁹ Zie de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp Vaststelling zeegrens tussen Curaçao en Bonaire, en tussen Sint Maarten en Saba, TK 2009-2010, 32 041 (R1890), nr. 3.

⁴⁰ Besluit grenzen openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba; Stb. 2010, nr. 381.

⁴¹ Zie noot 35.

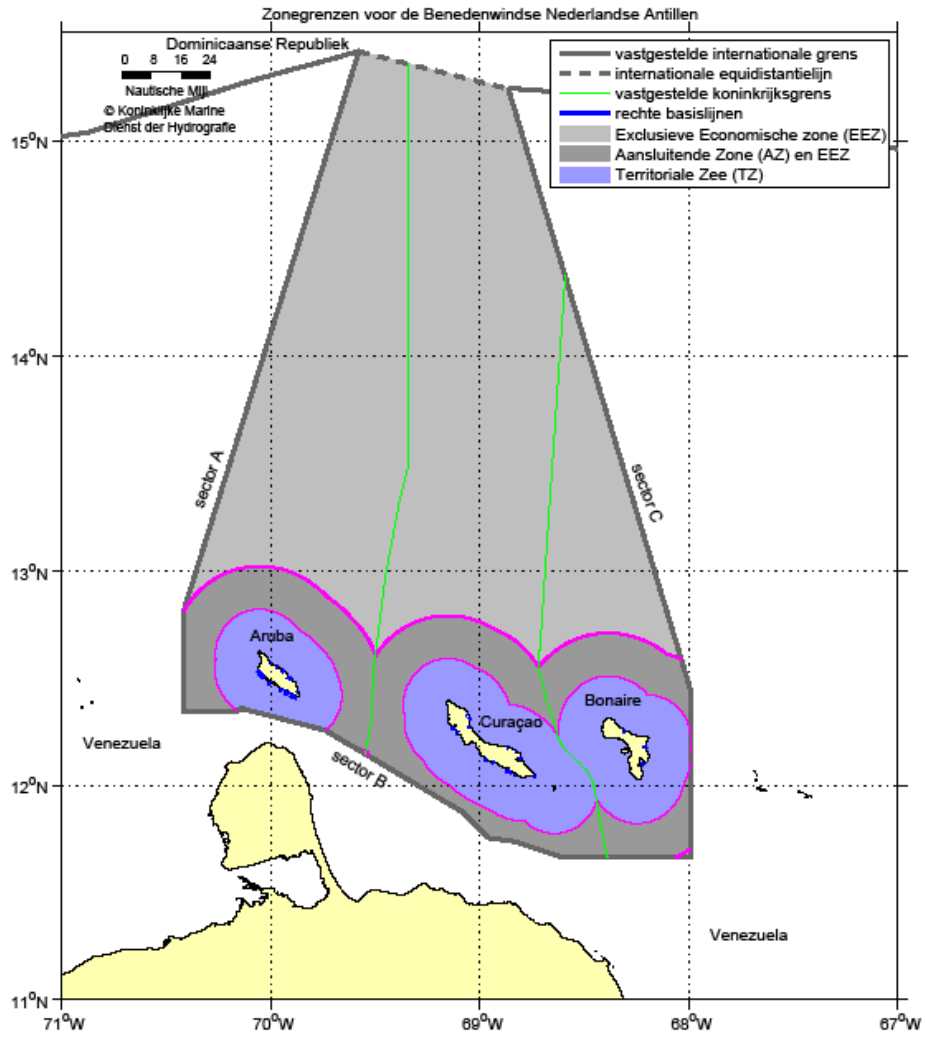
naar uniformiteit zou dus aan te bevelen zijn. Ook de aard van de zee zelf, die immers bestuurlijke grenzen niet in acht neemt, brengt met zich mee dat op zijn minst de (ei)landelijke maatregelen goed op elkaar moeten worden afgestemd met name als het gaat om milieubescherming en natuurbehoud.

Het is ook gewenst dat het VN Zeerechtverdrag zo spoedig mogelijk ook voor Aruba zal gelden. Dat is niet alleen van belang voor het Koninkrijk als geheel, maar vooral ook voor Aruba zelf om in voorkomend geval een beroep te kunnen doen op de bepalingen van dat verdrag.

Ten slotte verdient het aanbeveling om toch binnen afzienbare tijd verdragen te sluiten met de vijf buurlanden waarmee formeel nog geen grenzen zijn vastgesteld (Frankrijk, St. Kitts, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en de Dominicaanse Republiek). Ook hier zal duidelijkheid gunstig zijn in het geval zich in de toekomst een voorval zou voordoen in de directe nabijheid van de in de praktijk gehanteerde grenslijn.

Voor de Caribische eilanden van het Koninkrijk is de omringende zee van levensbelang. Dat wordt nog onvoldoende onderkend. Het ontwikkelen van gericht beleid met betrekking tot het duurzaam gebruik van deze zeegebieden verdient grote aandacht.

DE TOEKOMST VAN HET KONINKRIJK: EEN TERUGBLIK

HET KONINKRIJK IN DE CARAÏBEN: ÉÉN GROOT ZEEGEBIED

